

העמק דבר פרשת כי תבא

דברים פרק כז פסוק ח

וְכָתַבְתָּ עַל־הָאֲבָנִים אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב:

רש"י דברים פרק כז פסוק ח

(ח) באר היטב - בשבעים לשון:

שפתי חכמים דברים פרק כז פסוק ח

ב ע"ל פ' דברים ושם פירשתי. (נח"י) והטעם שנכתב בע' ל' היינו כדאיתא במסכת סוטה (דף לה) שיוכלו האומות להעתיקה:

רמב"ן דברים פרק כז

(ג) וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת - אמר ר"א בשם הגאון, שכתבו עליהם מנין המצות כמו הכתובות בהלכות גדולות כעין אזהרות, וטעם "באר היטב" (פסוק ח), הכתיבה. ורבותינו אמרו (סוטה לב א), בשבעים לשון. ומצינו בספר תאגי, שהיתה כל התורה כתובה בהן מבראשית עד לעיני כל ישראל בתאגיה וזיוניה, ומשם נעתקו התאגין בכל התורה...

בכור שור דברים פרק כז פסוק ח

(ח) באר היטב: שיהו האותיות נראות ונקראות היטב, והלשון מפורש. ורבותינו אמרו שבשבעים לשון נכתבה, שמאיזה עם ולשון שיבא שם אדם - יוכל להבין וללמוד, ועל זה נאמר "והיו עמים משרפות שיד", על עסקי - התורה שנחקקה באבנים שנתסדו - בסיד ולא רצו ללמוד, יהיו שרופים בגיהנם.

העמק דבר דברים פרק כז פסוק ח

(ח) וכתבת על האבנים וגו'. כבר פירשנו שבכאן פליגי ר"י ור"ש. והנה ר"ש מסיים וכתבו למטה למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות, והדבר תמוה מה שייך זה הסיום למחלוקתן של ר"י ור"ש, אמנם מתחלה יש להבין לדעת ר' יהודה אמאי הי' הצווי שיסודו את הכתיבה והמה יקפלו אח"כ, למאי נצרכו לכך. אלא ודאי בא הקדוש ברוך הוא לרמז בזה עיקר גדול, ההבדל בין ישראל לאו"ה, דאע"ג דבין ישראל בין אוה"ע נצטוו על ע"ז ובשבע מצות, והייתי אומר דעיקר הבדל לא היה אלא בשאר מצות שבתורה, על כן הראה בזה שגם בז' מצות עצמן נשתנו, היינו כמש"כ בפ' בחקותי שהקב"ה מבקש את ישראל שיעשו את המוטל עליהם כדי שיקבלו שכר, משא"כ אוה"ע אין נוגע לקיום העולם, ומה איכפת להקב"ה יעשו מה שלבם חפץ, ובזה יש לדמות ולהמשיל לרופא שנכנס לרפואת, ויש הבדל בין אם נכנס לבנו או לאחר, דאע"ג דעצם הרפואה שוה לשניהם, מ"מ אינו דומה באופן נתינת הרפואה בשני דברים, דלבנו הרופא ממתיק את הרפואה כל האפשר, כדי שיהא קלה עליו ליקח, משא"כ לאחר, שנית דלבנו מזהירו בעונש אם לא יקח ומבטיח איזה מתנה אם יקח הרפואה, משא"כ לאחר, ובשני דברים אלו נשתנו ישראל לאוה"ע, דלישראל פירש קללות וברכות משא"כ לאוה"ע, ושנית דלישראל צוה לכתוב על הסיד שיהא נוח לקרות, ולאוה"ע נצטוו לכתוב תחת הסיד והיו נצרכים בקושי לקפל את הסיד, ובא הקדוש ברוך הוא בזה ללמדנו ההבדל בין ישראל לאוה"ע. וכ"ז לר"י אבל לר"ש לא היה בזה נ"מ, מש"ה ביאר נ"מ אחרת, דלישראל היו האזהרות כמשמען שיהא עושים כל מצות שבתורה, משא"כ לאוה"ע לא נזהרו אלא למען אשר לא ילמדו אתכם וגו', שהוא רק ע"ז, הא אם היו מכירים את ה' ולא עבדו ע"ז, היו מגיעים בזה לתכלית הנרצה אפילו אם לא היו נזהרים בז' מצות, וכמש"כ בס' שמות ר"פ בא בפ' מקרא בס' יהושע ד', ועי' מש"כ להלן פ' ברכה במקרא אף חובב עמים: